

bt.no/meninger: Her finner du lederartikler, kronikker, kommentarer og leserdebatt.

Hvorfor vet vi ikke at Harry Markopolos er en av nåtidens store helter? Det er en skandale.

Krøniker for en krisetid

kommentar

frode.bjorkestrand@bt.no
Frode Bjørkestrand er kommentator i BT

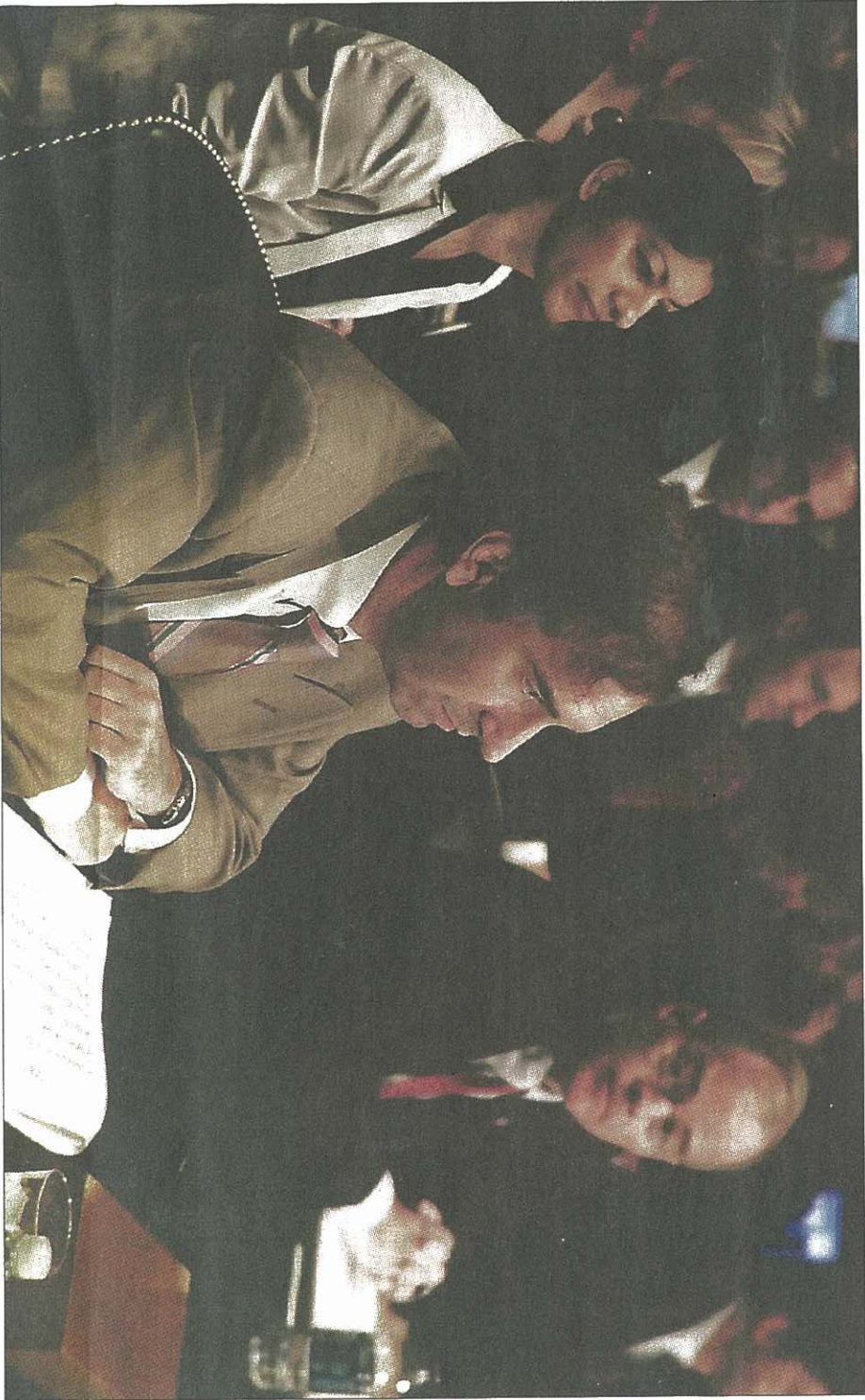
SØKER DU i norske mediearkiver, får du 14 treff. Totalt. Så mye spalteplass har altså norske medier viet finans- og gjeldskrisens aller hviteste ridder, fines-te nevrotiker, skarpeste og mest kompromissløse varslere. Harry Markopolos (født 22.10.1956) er mannen som i hele ni år forsøkte å avsløre verdenshistoriens aller største pyramidesvindel, uten at noen våget å ta ham alvorlig.

Fem minutter tok det den lyn-skarpe analytikeren å skjønne at noe var alvorlig galt med Bern-hard Madoffs over 30 år gamle investeringselskap på Wall Street, New York. Det var noe med kurvene, resultatutviklingen og avkastningen i Bernard L. Madoff Investment Securities LLC som opphevet absolutt samtlige av økonomiens natur-lover. Og dette skjønnte Markopolos allerede i 1999.

Ti år etter, i mars 2009, erklærte Madoff seg skyldig i 11 lovbrudd, og som hovedansvarlig for et pyramidespill som på det meste utgjorde 50 milliarder dollar fordelt på over 300 selskaper over hele kloden. Han ble dømt til 150 år i fengsel. Man kan gjerne si at det var finanskrisen som vellet Madoff, men ved hjelp av Markopolos langvarige arbeid for å dokumentere svindelene, satt amerikanske myndigheter på en flaksferdig bevispakke fra dag en.

«CHASING MAD-OFF» (eller «The Foxhounds», som den egentlig heter) vises på Bergen Internasjonale Film Festival (BIFF) denne uken. Filmen er noe av det smarteste jeg har sett på år og dag, og den bekrefter tesen om at dokumentarfilm begynner der vanlig journalistikk slutter.

Regissør Jeff Prosseremans historie er fortalt i hypermoderne tempo og dramaturgi, med ellevill dramatisering, klausrofobiske gjengivelser av frykt, risiko og drama – med hele Markopolos' familie som statister. Men det som slår oss nordmenn mest, er hvor uvitende vi har vært om dramaet etter Mad-

HER ER HAN: For oss er han ubeskrevet. Men Harry Markopolos avslørte historiens største pyramidespill. Nå viser BIFF filmen «Chasing Madoff», pluss en rekke andre filmer om hvorfor USA går så glimrende dårlig.

offs brutale fall. Markopolos' forsøkte flere ganger å få بورس og finansmarkedets kontrollorgan, the Securities and Exchange Commission (SEC), til å slå ned på Madoffs svindel. Vakbikkjen slumret selvtilfreds og avvisende, og våknet heller ikke før det var altfor sent. Kongresshøringen der Markopolos omsider får si hva han mener om SECs arbeid er en absolutt fydefull oppreisning.

SOM AKKOMPANJEMENT til Markopolos' historie viser BIFF også «The Flaw», regissert av David Singleton. Filmen forteller den utrolige historien om den amerikanske sentralbanksjefens lille «feil». Tittelen er tårets understatement.

Alan Greenspan var en hedersmann. Han var sentralbankens sjef i nesten 20 år, han trodde intenst på det perfekte, frie og uregulerte markedet. Med Mr. Greenspans rekordlave rente i ryggen kastet bankene boliglån etter folk, penger som gjerne ble brukt til å investere i nye boliger. Det bankene på sin side

gjorde, var umiddelbart å selge gjeldsbrevene videre til investeringselskaper på Wall Street. Der ble de snittet opp og pakket sammen med alle andre typer gjeld, og solgt videre på det frie markedet. Gjeldspakker var lønnsom salgsvare, og alle piler pekte oppover til evig tid, trodde man.

I «**THE FLAW**» viser professorkanoner som Joseph Stiglitz, Robert Shiller og Robert Frank nennsomt, ved hjelp av glimrende grafikk og animasjonsfilm fra 1950-tallet, hvordan dagens tragiske situasjon på mange måter er det frie, uregulerte markedets sluttprodukt.

Det er nesten hjertesjærende å se den aldrende Alan Greenspan sitte skolerett for Kongressen og innrømme sin tabbe. Dette var altså hans lille «flaw» – at han trodde boligmarkedet kunne vokse støtt og stødig rett inn i himmelen. Spørsmålet man stiller seg

er heller om Greenspan begikk den klassiske synd å forveksle utprøvd teori med sveiseblind frimarkedsreligion.

I **GREENSPAN'S TID** opplevde USA også historiens aller største

fortyting av rikdom. I løpet av de gyldne tårene foregikk det en massiv oppadstigende migrasjon av dollars, i så stor grad at en liten prosentandel av USAs befolkning nå sitter på 25 prosent av inntektene.

Misforholdet blir skingrende, fordi den aller rikeste klassen ikke lenger føler seg forpliktet til å la kapitalen arbeide. Den saltes ned og skjermes fra offentligheten (de rikeste betaler heller ikke særlig skatt), og hjelper derfor heller verken statens inntekter eller jobbmarkedets vekstevne.

46 millioner amerikanere lever nå under fattigdomsgrensen, og en knøtthlen andel av befolkningen sitter på rikdom.

Kort sagt,

den amerikanske økonomien eier ikke bærekraft lenger

Vi kjente den umiskjennelige lukten av spy, og skjønnte at vi var matforgiftet

HEIKKI HOLMÅS OM DA HAN SPYDDE PÅ AUDUN LYSBAKEN, DAGBLADET

Eg sit ikke i presselosjen, i frykt for å bli befrukta

AGNES RAVATN HAR BESØKT STORTINGET, DAG OG TID

«De superrike» er en skikkelig no brainer

MIMIR KRISTJÁNSON OM SIN NYGUTTETE BOK, MORGENBLADET

I **DAG SKAL** bystyret bestemme hvilke deler av Bergen kommune som skal brukes til hva de kommende årene. Områder som i dag er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområder kan bli omgjort til næringsareal eller boligomter. Noen vil dermed kunne selge eiendommer for svinlende summer, andre blir sittende med friluftsområder de ikke får gjøre penger på.

LIV GRIMSBØ, UTGAVESJEF

DAGENS AVIS